

Gróður í Álftafjarðarbotni

Unnið fyrir Vegagerðina

Hafdís Sturlaugsdóttir

Desember 2009
NV nr. 07-09

ÚTDRÁTTUR

Áformað er að gera breytingar á vegstæði í botni Álftafjarðar í Súðavíkurbreppi, sem er hluti af Djúpvegi nr. 61.

Gróðurskoðun var gerð á svæðinu og einkennist það af grasi grónum sjárvarbökkum. Nokkuð mikil ræktun (tún) er á svæðinu og einnig uppgræðsla. Sjávarfitjar eru nokkar en annað votlendi er lítið og að mestu framræst.

Alls fundust 76 tegundir háplantna sem allar eru algengar á þessu landsvæði. Ekki fundust neinar plöntur á vólsta eða sem teljast geta sjaldgæfar á landsvísu.

EFNISYFIRLIT

ÚTDRÁTTUR	2
EFNISYFIRLIT	3
INNGANGUR	4
AÐFERÐIR.....	4
Rannsóknarsvæðið	5
NÍÐURSTÖÐUR.....	6
Gróðurfur.....	6
Tegundir plantna	7
UMRÆÐUR	7
HEIMILDIR.....	12
VEFSÍÐUR.....	12

INNGANGUR

Að beiðni Vegagerðarinnar var gróður athugaður vegna fyrirhugaðra breytinga á vegstæði Djúpvegur nr. 61 í botni Álftafjarðar í Súðavíkurbhreppi. Breytingin er fyrirhuguð rétt utan við bæinn Meiri-Hattardal að austanverðu, fyrir botn Álftafjarðar og út undir Seljaland að vestanverðu.

AÐFERÐIR

Gróðurkort af svæðinu var ekki til. Gróður var kortlagður á vettvangi og skráð inn á loftmyndir. Gróður var flokkaður í gróðurlendi með sjónmati. Einnig var þekja skráð. Notaður var gróðurflokkunarlykill Náttúrufræðistofnunar frá 1997 (Náttúrufræðistofnun Íslands, 1997). Við gróðurskoðun var gengið um svæðin og skráðar plöntutegundir. Gróðurlendin voru teiknuð inn í tölvu á loftmyndir, frá Loftmyndum ehf. Myndirnar voru teknar úr 3500 m hæð árið 1999.

Í gagnabanka Náttúrufræðistofnunar Íslands eru til plöntulistar yfir háplöntur í 10x10 km reitum frá þessu svæði. Þeir reitir ná langt út fyrir rannsóknarsvæðið. Plöntulistarnir voru athugaðir fyrir vettvangsferð til að kanna hvort í reitunum væru plöntur á válista (Náttúrufræðistofnun Íslands, 1996). Einnig var gróður skoðaður með tilliti til 37. greinar Náttúruverndarlaga (nr. 44/1999), en þar kveður á um sérstaka vernd leira og sjávarfítja. Mýrar eða flóar, 3 ha að stærð eða stærri, njóta einnig sérstakrar verndar samkvæmt sömu lögum. Gróður á svæðinu var skoðaður 28. júní 2009.

Rannsóknarsvæðið

Rannsóknarsvæðið er í botni Álftafjarðar á Vestfjörðum, eins og sést á mynd 1.

Mynd 1. Kort af nágrenni rannsóknarsvæðis, rauður ferhyrningur afmarkar rannsóknarsvæðið.

NIÐURSTÖÐUR

Gróðurfur

Rannsóknarsvæðið liggur meðfram fjörunni í botni Álftafjarðar (mynd 2). Graslendi er mest áberandi, ýmist með smárunnum (H3) eða hreint graslendi (H1). Þó nokkur tún eru á svæðinu bæði í góðri rækt (R2) og einnig aflögð tún (R3), sem nýtt eru til beitar. Þá eru einnig á rannsóknarsvæðinu mosapembur með grösom og smárunnum. Allmikið útfiri (fjörusvæði) er í kringum Hattardalsá og einnig í kring um Seljalandsá. Við þessi útfirissvæði er sjárvarfitjungur rétt ofan fjöru. Ekki er önnur stór votlendissvæði nema við Hattardalsána og þá að mestu framræst. Á því svæði er hálfdeigja (T5), sem reynt hefur verið að ræsa fram. Einnig er 0,5 ha mýri með mýrarstör og klóffu (U4) að austanverðu við Hattardalsána. Fyrir botni Álftafjarðar eru tún og graslendi en að vestanverðu er lávaxið birkikjarr (C5).

Mynd 2. Gróðurlendi við Álftafjarðarbotni.

Tafla 1. Skýringar á mynd 2.

Gróðurlendi**Mosagróður**

A4 Mosi með smárunnum

A8 Mosi með grösum og smárunnum

Birki

C5 Ilmbjörk

Graslendi

H1 Grös

H3 Grös með smárunnum

Ræktað land

R2 Tún í góðri rækt

R3 Önnur tún

Hálfdeigja

T5 Grös – starir

Mýri

U4 Mýrastör/stinnastör - klófífa

Þekja

x Gróðurþekja að meðaltali 75%

z Gróðurþekja að meðaltali 50%

þ Gróðurþekja að meðaltali 25%

Ógróið land

fj Fjara

ut Útfiri

Annað

b Grjót á yfirborði

Tegundir plantna

Alls fundust 76 tegundir háplantna á svæðinu. Allar eru plönturnar algengar á þessu landsvæði og flestar á landsvísu. Könnun á skráðum plöntun í þessum reit nr. 3138 (Náttúrufræðistofnun Íslands, Plöntuvefsjá) sýndi að ekki væru neinar plöntur á valista í reitnum og flestar plönturnar væru algengar í þessum landshluta. Listi yfir plöntur sem fundust við gróðurskoðun er í töflu 2.

UMRÆÐUR

Gróður á rannsóknarsvæðinu er nokkuð fjölbreyttur. Graslendi er mest áberandi en sjávarfitjar eru meðfram Hattardalsánni og einnig þegar kemur út fyrir Seljalandsánnu að vestanverðu. Þessar sjávarfitjar eru að mestu á þurrum áreyrum, við Seljalandsánnu en við Hattardalsánnu eru fitjarnar mun blautari. Ofan við fitjarnar tekur við túnvingull og vallarsveifgras oft með smárunnum, þ.e. krækilyngi, grasvíði og bláberjalyngi. Annað deiglendi en sjávarfitjar er ekki mikið, þó er 0,5 ha mýri (U4) og um 1,3 ha hálfdeigja sem hefur verið reynt að ræsa fram (T5).

Mynd 3. Svæði uppgrætt með heyrúllum.

Nokkur túnrækt er á svæðinu, frá bænum Minni-Hattardal. Hluti rannsóknarsvæðisins hefur verið græddur upp með ónýtum heyrúllum og er þar gróskumikið graslendi í dag. Við vestanverðan botn Álftafjarðar er lávaxið birkikjarr ofan núverandi vegar.

Tafla 2. Háplöntutegundir sem fundust á rannsóknarsvæðinu við gróðurskoðun í júní 2009. Nafngiftir eru samkvæmt Herði Kristinssyni (Hörður Kristinsson, 1986).

Íslenskt heiti	Latneskt heiti
Aðalbláberjalyng	<i>Vaccinium myrtillus</i>
Augnfró	<i>Euphrasia frigida</i>
Axhæra	<i>Luzula spicata</i>
Baldursbrá	<i>Matricaria maritima</i>
Bláberjalyng	<i>Vaccinium uliginosum</i>
Blávingull	<i>Festuca vivipara</i>
Blóðberg	<i>Thymus praecox</i>
Blómsef	<i>Juncus triglumis</i>
Brjóstagras	<i>Thalictrum alpinum</i>
Bugðupuntur	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Finnungur	<i>Nardus stricta</i>
Fjalldalaffíll	<i>Geum rivale</i>
Fjalldrapi	<i>Betula nana</i>
Fjöruarfi	<i>Honckenya peploides</i>
Geldingahnappur	<i>Armeria maritima</i>
Grasvíðir	<i>Salix herbacea</i>
Grávíðir	<i>Salix callicarpea</i>
Gullmura	<i>Potentilla crantzii</i>
Gulmaðra	<i>Galium verum</i>
Gulvíðir	<i>Salix phylicifolia</i>
Haugarfi	<i>Stellaria media</i>
Háliðagras	<i>Alopecurus pratensis</i>
Hálíngresi	<i>Agrostis capillaris</i>
Hengistör	<i>Carex rariflora</i>
Hjartarfi	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Holtasóley	<i>Dryas octopetala</i>
Hófsóley	<i>Caltha palustris</i>
Hrafnafífa	<i>Eriophorum scheuchzeri</i>
Hrafnaklukka	<i>Cardamine nymanii</i>

Íslenskt heiti	Latneskt heiti
Hvítmaðra	<i>Galium normanii</i>
Ilmreyr	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Jakobsfífill	<i>Erigeron boreale</i>
Kattartunga	<i>Plantago maritima</i>
Klólfting	<i>Equisetum arvense</i>
Klófífa	<i>Eriophorum angustifolium</i>
Kornsúra	<i>Bistorta vivipara</i>
Krækilyng	<i>Empetrum nigrum</i>
Lambagras	<i>Silene acaulis</i>
Lindadúnurt	<i>Epilobium alsinifolium</i>
Litunarjafni	<i>Diphasiastrum alpinum</i>
Ljónslappi	<i>Alchemilla alpina</i>
Ljósberi	<i>Lychnis alpina</i>
Lógresi	<i>Trisetum spicatum</i>
Lyfjagras	<i>Pinguicula vulgaris</i>
Lækjardepla	<i>Veronica serpyllifolia</i>
Melasól	<i>Papaver radicum</i>
Móasef	<i>Juncus trifidus</i>
Músareyra	<i>Cerastium alpinum</i>
Mýrafínnungur	<i>Trichophorum caespitosum</i>
Mýrastör	<i>Carex nigra</i>
Mýrfjóra	<i>Viola palustris</i>
Ólafssúra	<i>Oxyria digyna</i>
Sjávarfitjungur	<i>Puccinellia maritima</i>
Skarífífill	<i>Leontodon autumnalis</i>
Skriðlíngrasi	<i>Agrostis stolonifera</i>
Slíðrastör	<i>Carex vaginata</i>
Smjörgras	<i>Bartsia alpina</i>
Snarrótarpuntur	<i>Deschampsia caespitosa</i>
Stinnastör	<i>Carex bigelowii</i>
Stjörnusteínbrjótur	<i>Saxifraga stellaris</i>

Íslenskt heiti	Latneskt heiti
Tágamura	<i>Potentilla anserina</i>
Tungljurt	<i>Botrychium lunaria</i>
Túnfífill	<i>Taraxacum spp.</i>
Túnsúra	<i>Rumex acetosa</i>
Túnvingull	<i>Festuca richardsonii</i>
Týsfjóla	<i>Viola canina</i>
Undafífill	<i>Hieracium spp.</i>
Vallarfoxgras	<i>Pyleum pratense</i>
Vallarsveifgras	<i>Poa pratensis</i>
Vallelfting	<i>Equisetum pratense</i>
Vallhæra	<i>Luzula multiflora</i>
Varpasveifgras	<i>Poa annua</i>
Þráðnykra	<i>Potamogeton filiformis</i>

HEIMILDIR

Hörður Kristinsson, (1986). *Plöntuhandbókin: blómplöntur og byrkningar*. Reykjavík: Örn og Örlygur.

Náttúrufræðistofnun Íslands, (1996). *Válisti 1 : Plöntur*. Reykjavík.

VEFSÍÐUR

Náttúrufræðistofnun Íslands, (1997). *Gróðurgreining*.
<http://www.ni.is/grodur/grodurkort/grodurlykill/>

Náttúrufræðistofnun Íslands, (2007). *Plöntuvefsjá Náttúrufræðistofnunar Íslands*:
<http://www.ni.is/>